

Invingatorii nu au doar privilegiul de a scrie istoria, ci și pe cel, la fel de important, de a regiza filme. Din acest motiv, astăzi avem hagiografiile hollywoodiene ale lui Lincoln, caricaturizări agresive ale traditionalistilor, propagandă anticatolică cu predilecție, și multe altele. Sunt doar câteva din ideile primite de-a gata de milioane de cinefili însetați să caute adevăruri istorice în blockbuster-uri cu efecte speciale. Și dacă publicul acceptă, și de ce nu ar accepta, se poate forța nota până la o falsificare completă a realității, dar cu mijloace artistice, bineînțeles. Nu există nici război cultural, nici demoralizare a unei societăți, există doar libertatea creatoare a artistului. Arta pentru arta. În felul acesta apar producții care nu se mai limitează la “reconstrucția obiectivă” a faptelor, ci încearcă deliberat o judecată capitală a învinsilor istoriei.

“Inglorious Basterds” și “Django Unchained”, ambele regizate de Quentin Tarantino, reprezintă apogeul acestui gen caruia îi prevăd o traiectorie spectaculoasă în anii următori. În primul film, de pildă, un grup de germani este ars de viu pentru vina de a aparține unei categorii etnice. Nu poate fi vorba de ură rasială pentru că germanii sunt un popor vinovat pe vecie. Deci, cazul este clasat apriori.

În “Django Unchained” tinta o reprezintă Sudul Statelor Unite dinaintea de Războiul de Secesiune. Doi vânzatori de recompense încep o campanie de epurare a proprietarilor de sclavi într-o orgie de violență. Nu suntem scutiți de niciun detaliu al imprastierii hemoglobinei sub puterea gloantelor, însă realismul cere sacrificii și din partea spectatorului.

Sursa de inspirație o constituie, în principal, un film uitat din anii '70, “Goodbye, Uncle Tom”. Producția, regizată de Gualtiero Jacopetti și Franco Prosperi, s-a vrut a fi un “shockumentar”, adică o reconfigurare a faptelor, dar nu așa cum s-au petrecut, ci în felul în care autorul presupune, fantezist, că s-au desfășurat, cu scopul de a justifica o ideologie în prezent. Drept urmare, filmul detaliază toate ororile reale sau presupuse la care erau supuși sclavii americani, ceea ce revendică în final masacrul cu topoarele al unei familii de albi de către niște urmași dezlanțuți ai sclavilor.

“Django Unchained” se aseamăna izbitor în mesajele sale cu filmul italian. Și aici asistăm la uciderea, printre alții, a unei femei albe a cărei singură culpă este de a aparține unei clase sociale: aceea a proprietarilor de sclavi. Dacă această vină este suficientă pentru un glont în cap poate reprezenta o discuție separată. Înșă pentru Tarantino astfel de probleme morale nu se pun. El știe că Sudul este rasist, înapoiat, deci trebuie să dispară. Explozia conacului, simbol sudist prin excelență, reprezintă o metaforă adecvată pentru soarta rezervată unei întregi comunități.

Filmul se mișcă pe două coordonate principale, îngrosate până la sațietate: prezentarea condițiilor mizerabile ale sclavilor și răzbunarea orgiastică a celor doi vanatori de recompense. În ambele planuri nuanțele dispar, iar albul și negrul colorează indelebil mintea privitorului. “Există două tipuri de violență în acest film: realitatea brută sub care sclavii au trăit pentru...254 de ani și violență retributivă a lui Django. Și această este violența filmului, și este amuzantă și cool, și este cam ceea ce oamenii asteaptă și se bucură când vad”, afirmă transant regizorul care crede că sistemul era de 1000 de ori mai vicios decât îl prezintă filmul. Înșă această idee este cel puțin la fel de îndoielnică precum reprezentările romantice despre Dixie, în care sclavi și stăpâni trăiesc într-o Arcadie tropicală. Sclavia era cu siguranță crudă, dură și inumană, dar de bună seamă că nu existau doar trasăturile infernale, unele probabil inventate, accentuate de Tarantino. [Istorici echilibrați](#) consideră că generalizări se pot face în ambele direcții extreme, iar o observatoare destul de lucidă în epocă precum Harriet Martineau scria că “nimic nu a socat-o mai mult în Sud decât răbdarea proprietarilor cu....sclavii”.

Dincolo de această controversă istorică, absolut problematică, rămâne soluția regizorului pentru revizuirea trecutului. Chiar și în eventualitatea în care presupunem că tot sistemul era tarat, atunci e legitim să ne întrebăm prin ce se diferențiază învinșii de învingători, dacă rezolvarea constă în eliminarea totală a ‘dusmanilor de clasă’. Înșă, așa cum susține pe bună dreptate Tarantino, “movies are about make believe”...{jcomments on}